

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ

**Відділ освіти Києво-Святошинської районної державної
адміністрації**

Святопетрівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

**«Розвиток громадських компетенцій в умовах запровадження
положень Нової української школи (управлінський та
філологічний аспекти)»**

Виконав:

Неруш Микола Васильович,

вчитель іноземних мов вищої категорії, «Старший вчитель»,

директор Святопетрівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів

Києво-Святошинського району, Київської області

с.Святопетрівське-2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОКРЕМІ НОТАТКИ ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	7
РОЗДІЛ 2. ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ	9
РОЗДІЛ 3. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ГАШ	12
РОЗДІЛ 4. З ДОСВІДУ РОБОТИ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ КИЇВЩИНИ ПО ПРОГРАМІ ДІЯЛЬНОСТІ ГАШ	17
ВИСНОВОК	21
ЛІТЕРАТУРА	23
ДОДАТКИ	24
Додаток 1.....	24
Додаток 2.....	29
Додаток 3.....	41

ВСТУП

Концепція Нової української школи ставить за мету різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності в системі розвитку загальної середньої школи. Від діяльності освітніх установ на сучасному етапі розвитку в значній мірі залежить успіх або провал так необхідних освітніх реформ, подолання інертності, небажання змінювати традиційні підходи, невміння відчувати пульс новаторства в різних сферах суспільного життя може болісно нашкодити загальному поступу країни. Сучасні глобалізаційні зміни примушують робити рішучі кроки у реформуванні різних сфер в країні аби бути конкурентним у світі. Саме освіта може і повинна стати якісним рушієм потрібних країні змін.

Сучасна школа повинна дати учням не тільки міцні знання, уміння, сталі навички, а й виховати соціально адаптовану особистість з своєю громадянською позицією, конкурентною в сучасному світі. Саме для цього варто шкільне середовище сполучити з дійсністю навколо неї. Конкурентний вчорашній випускник може стати гарним фахівцем в різних галузях діяльності саме за допомогою школи, вчителів, родини та середовище, де він народився та ріс. А для цього недостатньо тільки суми знань, але потрібно вміння їх застосувати у подальшому житті, відчувати себе важливою частинкою суспільства, бути гордим за свою «малу» батьківщину, бути патріотом своєї держави.

Громадянська освіта є важливою складовою становлення а розвитку демократичної держави й громадянського суспільства в Україні, щопередбачає істотну трансформацію світогляду та самосвідомості людей.

Оскільки слово «освіта» є домінуючим в словосполученні варто розглянути саме освітню лінію формування громадянського суспільства.

Саме створення та діяльність громадсько-активних шкіл, які вже є наразі, а в недалекому майбутньому стануть потужним локомотивом якісних освітніх змін в контексті нової української школи. Особливо на сучасному етапі суспільного розвитку держави, коли запущено процес децентралізації, який надзвичайно складно торує свій шлях.

Історично українська школа завжди була, є і буде у майбутньому центром місцевої громади. В минулому школа виконувала не тільки навчальну функцію, вона активізувала багато справ та навчала всю громаду. Сьогодні важливо творчо використати цей цінний досвід, оскільки, особливо у сільській місцевості, школи є чи не єдиним осередком освітнього, культурного й духовного життя.

Не дай бог вам жити в час змін колись висловився мудрець. Здається на наш з вами вік змін так багато, що вистачило не на одне покоління. В різних галузях економічного та суспільного життя зміни відбуваються по-різному. Стосовно освіти – цей процес складніший, саме з точки зору щодо ролі та місця освіти у суспільстві та факту належності практично кожної людини до освітніх процесів в різних якість.

Міністерством освіти та науки за широкою та активною участю освітян-практиків, науковців, громадськості та батьківського активу було презентовано концепцію Нової української школи. Перше, що кидається в очі – це невеликий за обсягом матеріал, який досить легко читати, конкретизований та є науковообґрунтованим. Сьогодні є нагальна потреба проаналізувати даний документ саме в контексті нашої дискусії щодо місця громадсько-активних шкіл в реалізації концепції Нової української школи.

Серед формул нової школи варто зазначити наступну - новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей для успішної самореалізації в суспільстві. Ця формула тісно переплітається з одним з китів

ГАНШ, а саме партнерством. Педагогічна та соціальна діяльність, яка ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем, батьками та громадськістю здатна сформувати конкурентну особистість, яка може стати успішною в соціумі. З цього виходить на передній план питання з зазначеного демократизації уроку, так як і всього процесу навчання та виховання. Поєднання спільних зусиль всіх учасників навчально – виховного процесу, а саме учителя – учня – батьків є триєдиним та одночасно цілим поєднанням для успішної реалізації освітніх завдань.

Наступна формула стосується децентралізації, яка прийтиме ефективному управлінню, що може надати школі реальну автономію. Під даним поняттям варто розрізняти різні напрямки автономної діяльності. Це, в першу чергу, організація навчально – виховного процесу, при цьому варто дотримуватися національної освітньої траєкторії, нормативно – правових законодавчих документів в галузі національної освіти. Важливим аспектом автономізації є вирішення питань матеріально – забезпечення життєдіяльності школи, як соціокультурної установи в конкретному населеному пункті. Інший важливий напрямок автономії школи є надання реальних важелів впливу на хід освітнього процесу з боку громадськості, насамперед батьківської спільноти. Якщо дещо глибше зануритися в освітній процес то варто констатувати, що батьки є, по суті, нашими роботодавцями. Дитину, яку вперше заводять батьки до класу, ми повинні навчити, надати основи виховання, залучити до активної роботи у позаурочний час, допомогти швидко адаптуватися до нового життя в якості учня, яка потім стане повноцінним громадянином держави. Зараз є можливість вибір місця навчання, закладу, який може надати якісніші послуги, учителя, рівень фаховості якого вищий від свого колеги з сусідньої школи. Ніхто не стане заперечувати, що це є як соціальні так і економічні чинники діяльності того чи іншого закладу. Варто нарешті перейти від слів до справи стосовно фінансової самостійності закладів освіти, які повинні

ефективно використовувати передбачене фінансування саме для потреб, які першочергово стоять на порядку денному закладу, при цьому не усувається громадський контроль з боку громадсько – державних органів управління освітою.

Можливість розширення мережі громадсько-активних шкіл (ГАШ) як найбільш ефективних моделей навчальних закладів, здатних розв'язати завдання перетворення ЗНЗ у громадські інститути, що забезпечують становлення підростаючих громадян як суб'єктів демократії. Ідея ГАШ довела свою значимість щодо об'єднання активних, творчих людей з орієнтиром на ідеали громадянського суспільства, демократизацію освіти, перетворення школи у просвітницькі й культурні центри.

Важливість та об'єктивна необхідність зазначеного руху полягає в тому, що школа зі своїм потужним людським потенціалом та матеріально-технічними ресурсами реально спроможна підтримати, а на певних напрямках ініціювати й очолювати важливі сфери діяльності місцевої громади, спрямовані на залучення мешканців до процесів прийняття виважених рішень щодо майбутнього цих громад зокрема та суспільства в цілому. Школи стають освітньо-культурними центрами для осіб будь-якого віку. ГАШ має на меті не просто надавати освітні послуги учням, а й розвивати громаду, залучати батьків і мешканців до вирішення соціальних та інших проблем, які існують як у школі, так і в громаді, що позитивно впливає на розвиток населеного пункту.

РОЗДІЛ 1. ОКРЕМІ НОТАТКИ ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Громадянська освіта є важливою складовою становлення а розвитку демократичної держави й громадянського суспільства в Україні, щопередбачає істотну трансформацію світогляду та самосвідомості людей. Оскільки слово «освіта» є домінуючим в словосполученні варто розглянути саме освітню лінію формування громадянських компетентностей підростаючого покоління, на плечі якого в умовах глобалізаційних змін ляже весь тягар суспільно-економічного розвитку.

При вивченні даного питання варто констатувати, що в Україні нагромаджено значний доробок у галузі громадянської освіти і виховання. На мою думку всі напрацювання варто ґрунтовно проаналізувати, систематизувати та узагальнити щодо змістової складової. При цьому варто приділити значну увагу фахової підготовці колег, які будуть працювати по впровадженню даного курсу в навчально-виховний процес.

Громадянська освіта ставить основним завданням підготовку молодшої людини до активного життя в суспільстві, бути конкурентною та успішною, при цьому не втрачати почуття гідності, мати незалежний погляд на події, які відбуваються в суспільстві, знати свої права та обов'язки, вміти працювати в колективі, вести діалог, а головне-відчувати себе частинкою великої та незалежної держави України.

Останнім часом ми багато говоримо про громадянську компетентність, як здатність людини активно, відповідально й ефективно реалізувати громадянські права та обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства. При вирішенні такого складного питання варто розробити навчальні програми та плани, при цьому врахувати особливості викладання всіх навчальних предметів, але насамперед це стосується таких предметів, як історія, географія, іноземні мови, право, економіка, а також релігієзнавство, яке може відігравати важливу роль при викладанні ГО.

Нормативно-правовою основою, громадянської освіти в Україні можуть слугувати освітня законодавча база, яка останнім часом поповнилась таким фундаментальним документом, як Закон України «Про Освіту» , а також презентовано Концепцію «Нова українська школа», вступили в дію Закони України «Про інклюзивну освіту», «Про Вищу освіту», тощо.

Важливим аспектом викладання ГО є забезпечення якісного та об'єктивного контенту, які допоміг фахівцям успішно реалізувати викладання предмету. В цьому значну допомогу надають міжнародні фонди та організації, які надають необхідні матеріали, фінансують та проводять різнопланові семінари, тренінги, практичні заняття з метою надати повноцінну та всебічну допомогу задля ефективного викладання даного навчального курсу.

Одним з головних компетентностей Нової української школи зазначено володіння іноземними мовами. У документі це висловлено наступним чином «Уміння належно розуміти висловлене іноземною мовою, усно і письмово висловлювати і тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання і письмо) у широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів.

Уміння посередницької діяльності та міжкультурного спілкування.

На підставі згаданих нормативно-правових документів, концепцій та актів можна визначити основний зміст ГО та шляхи запровадження його в освітній процес.

РОЗДІЛ 2. ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Сучасне міжнародне становище України, інтеграція нашої держави у світовий та європейський простір, нові політичні та економічні горизонти, що відкриваються перед нами, зокрема надання можливості безвізового перетину кордону зумовлюють роль іноземної мови як надзвичайно важливого засобу міжкультурного спілкування. Важливим завданням перед школою є забезпечення умов для опанування однією чи декількома іноземними мовами та відповідними мовними навичками, що створить гарну базу для формування в тому числі громадянських компетентностей.

Шкільна програма з іноземної мови містить цілу низку тем та завдань, що безпосередньо стосується предмету нашого дослідження. Наприклад у середній та старших класах вивчається окремі положення Конституції держави, її політичний устрій, історичні та сучасні події країн, мова яких вивчається, визначні місця, які пов'язані з цими подіями, надано досить цікаві тексти та діалоги щодо життя сучасної молоді як в Україні так і за кордоном, питання використання ЗМІ та їх роль у суспільстві, проблеми охорони навколишнього середовища, культура та побут різних країн, тощо.

Безумовно для забезпечення ефективності викладання та досягнення бажаного результату існують ряд суб'єктивних та об'єктивних факторів. Мова йде про фаховість та педагогічну майстерність учителя, забезпечення мотивації учнів, методично продуманий та інформативно підготовлені підручники та інші посібники, оптимальна кількість учнів у групі, можливість позаурочного спілкування, залучення волонтерів з числа носіїв мови та осіб, які вільно володіють нею для створення повноцінного мовного середовища.

При цьому учитель іноземної мови не порушуючи логіки вивчення предмету може наповнити новим змістом різні теми, а також через методи та

засоби навчання впливати на формування громадянських компетентностей та вироблення власної громадянської позиції. Ідеальним в цьому випадку було б використання міжпредметних зв'язків з метою не допущення розриву та дисбалансу при формуванні даних понять.

Далі хочу навести декілька прикладів, що стосуються саме теми нашої розмови. Наприклад можна взяти питання національних, європейських та загальнолюдських цінностей, які можна розкрити у таких темах, як «Я, моя сім'я, мої друзі». Дана тема можлива навіть у молодших класах, під час уроків у яких варті поговорити про свою сім'ю, дружні стосунки з однокласниками, відношення до тварин та природи, тощо. У старших класах під час вивчення даної теми варто знайти відповіді на запитання щодо стереотипів по відношенню до представників інших націй, культур, віросповідань.

Інша проблема громадянської освіти як «Ефективна комунікація. Вибір конструктивних форм взаємодії. Стратегія поведінки в конфліктах» доцільно розглядати в 10 – 11 клас під час вивчення тем «Шкільне життя», «Чи ми є команда?» «Україна в світі». Серед питань, які , варто запропонувати для обговорення можуть бути питання збереження родинних цінностей та традицій, що таке толерантність та повага до іншої думки, яку роль відіграє мова у формуванні культури певного народу, які надбання українського народу можна віднести до загальносвітового та інші У якості практичного прикладу. можна застосувати при вивченні теми «Конституція України та США» наступний вид роботи. При обговорювання питання участі громадян у житті держави можна проаналізувати «сходинки відповідальності » для громадянського суспільства.

Responsibility Ladder.

Protesting (протестування)

Organizing(організація)

Volunteering(волонтерство)**Informing (інформування)****Debating (дебатування)****Voting (голосування)**

Цікавою темою для вивчення мовленевих компетенцій є тема «Сучасні засоби комунікації технології» під час вивчення якої можна дізнатися про різні джерела інформації, якими користуються громадяни. Варто почути думку про поняття «незалежна преса», розтлумачити вислів «Інтернет руйнує стіни та кордони». В якості прикладу можна запропонувати наступну роботу на уроці. Витяг з Конституції України, фрагмент ст. 34, в англomовній версії.

Every person has the right to freedom of thought and speech, to the free expression of his views and convictions;

Every person has the right to freely gather, use, and disseminate information orally, in written form, or by other means - at his choice.

Учитель проводить коротку бесіду по наведеному фрагменту, при цьому звертає увагу на англomовні слова, які часто використовуються в статтях ЗМІ, а саме **the right, freedom, one's view, the freely gather, information, one's choice and so on.**

Подібних прикладів можна навести достатньо багато, але повторює ще раз про те, що від учителя та інших факторів, про які мова велася вище, залежить результат та ефективність роботи під час вивчення іноземної мови . при викладання курсу громадянської освіти на уроках та позаурочній діяльності.

РОЗДІЛ 3. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ

ГАНШ

Почну із запитання? Кому можуть бути цікавим ці Стандарти? Перш за все всім небайдужим до проблем діяльності освітньої системи на рівні місцевої громади. Кожна школа йде своїм власним шляхом розвитку. Адже це завжди органічна структура, яка твориться ентузіазмом колективу, баченням лідерської команди і потребами місцевої громади. Поруч з унікальністю кожного закладу є спільний набір основних характеристик, властивим усім громадсько-активним школам. Перелік цих ключових ознак відображено та деталізовано в Стандартах ГАНШ. Таким чином Стандарти створюють докладну карту ефективної практики і допомагають визначити конкретні сфери докладання зусиль з удосконалення роботи навчального закладу.

Декілька останніх років точиться дискусія щодо децентралізованих змін в суспільстві, які реально можуть змінити всі процеси діяльності населених пунктів, забезпечити розвиток всіх суспільних напрямків, в тому числі освітніх.

З чого варто починати. Першим кроком варто аргументувати щодо необхідності, доцільності та перспективи створення школи сприяння розвитку громад, хоча даний процес не простий. Наступна дія стосується ознайомленню з основними напрямками діяльності ГАНШ, в тому числі міжнародними, вивчити стан роботи школи, визначити пріоритети, провести спільно з фахівцями місцевих органів влади соціально-економічний аналіз своєї громади, зібрати команду з числа колег, батьків, громадських організацій, органів місцевого самоврядування, людей, яким не байдуже сьогодення та майбутнє малої батьківщини.

Необхідним кроком є ознайомлення з результатами проведеного само аналізу та познайомити з його змістом колег, сформулювати бачення діяльності ГАНШ і визначити базові її принципи й цінності та обрати невеликі за обсягом

та реальними для виконання завданнями реальними для виконання, зокрема при цьому задіявши проектні технології. Інколи вибирають достатньо складні завдання, виконання яких є непростими, а результати не втішними. В процесі можуть виникнути сумніви щодо реальності діяльності запропонованої програми.

Вище мова йшла про міжнародні Стандарти діяльності ГАШ. Експерти пропонують наступні напрямків, які характерні для ГАШ. Почнемо з «Лідерства». Справжній керівник-лідер створює умови для професійного зростання кожного співробітника, що зрештою сприяє розвитку та успішної діяльності закладу. Важливою ознакою ефективного керівництва є те, що програма розвитку школи, або бачення, узгоджують спільно з партнерами, завдяки чому всі добре розуміють в якому напрямку рухається школа. При цьому варто визначити напрямки діяльності персоналу, забезпечити необхідну підтримку та необхідні ресурси для роботи.

Наступним стандартом про який будемо вести мову є «Партнерство». Школа тісно співпрацює з іншими організаціями, здійснюючи спільну діяльність, обмінюючись інформацією та ресурсами, розбудовує міцні партнерські зв'язки з іншими фахівцями та установами в громаді. Такі відносини дають змогу різним службам, які опікуються питаннями дітей, родин та громадськості взаємодіяти між собою, координувати надання послуг та підтримувати одне одного. Вони передбачають точне розуміння сфер відповідальності, залучення й спільне використання ресурсів та активний обмін інформацією.

Наступним мова піде про «Соціальну інклюзію». Ефективна ГАШ створює умови й можливості для навчання всіх дітей та дорослих, незалежно від їх статі, релігійної та етнічної приналежності, соціального статусу, доходу родини, фізичного стану та гендерних особливостей. Зникають стереотипні погляди на людей з тим, щоб усі прошарки громади могли отримати доступ до навчання та інших послуг. Таким чином школа вносить

свій суттєвий внесок у посилення згуртованості місцевої спільноти, допомагають соціальним групам, які конфліктують між собою, більше дізнатися одне про одного і навчитися мірного співжиття.

Перейдемо до «Послуг». Школа та її партнери пропонують перелік послуг відповідно до потреб. Природньо, що школа без підтримки інших служб не в змозі реалізувати всі послуги самотужки, але при цьому може стати партнером та надати необхідну базу для реалізації комплексної програми піклування про дитину. Набір послуг може бути різноманітним, але в межах освітньої чи соціальної компетенції. Зокрема навчання для дорослих, в тому числі інформаційним технологіям, використання спортивної бази для занять фізичними вправами, проведення занять, тощо.

Важливою складовою зазначених стандартів є «Волонтерство». ГАШ заохочує учнів брати участь у житті своєї громади, що дає змогу використати набуті знання та практичні навички у реальних життєвих ситуаціях. Волонтерство виховує відчуття громадянськості, формує вміння, посилює самоповагу, впевненість та відповідальність. Багато з тих, кому достатньо складно продемонструвати високі навчальні досягнення, яскраво проявляють себе у добровольчій справі. Ефективна школа залучає до волонтерства батьків і членів громади, надаючи їм необхідну підготовку та підтримку.

«Навчання протягом всього життя». Світ швидко змінюється, щоб встигнути за цими змінами, людині потрібно постійно навчатися. Важливо зрозуміти, що навчання – це процес, який триває все життя, і школа не єдине місце для нього. Варто навчатися не тільки для роботи, кар'єри, але також для власного самовдосконалення. Формування бажання навчатися протягом всього життя починається зі школи, там де культ знань реально панує, що свідчить про міцний базис закладу.

Для успішного діяльності школи сприяння громади стандарт « Розвиток громади» є дуже важливим фактором позитивних змін. Мова йшла про процеси децентралізації, в окремих населених пунктах школа є чи не єдиним джерелом та каталізатором змін. Це сприяє громадським об'єднанням нарощувати потенціал для ефективних дій, залучати громадськість до спільних справ та надавати якісні послуги для місцевого населення. В якості прикладів можна навести наступні : методика проведення нарад, проведення опитувань, аналіз результатів, тощо.

Стандарт «Залучення батьків» не є новаторством у діяльності освітянських установ, питання співпраці педагогічного та батьківського колективів постійно на порядку денному спільної роботи. Заради справедливості часто роль батьків зводилось до допомоги у вирішенні питань матеріально-технічного характеру, однак це не надальновидна соціально-освітня політика. Мусить бути рівноправний діалог, розумна дискусія, формування спільної позиції щодо діяльності школи.

Дитина навчається краще, коли в цьому її підтримують батьки. Тому оптимальне освітнє середовище варто створювати не тільки у школі, але і вдома. Коли існує постійний діалог між педагогом та батьком це створює атмосферу співпраці та передумов формування активної, освіченої та конкурентної особистості.

Останнім серед міжнародних Стандартів якості є «Шкільна культура», але це тільки за переліком. Взагалі дуже важко визначити головні або другорядні постулати вище зазначених напрямків. Кожен стандарт є повноцінним напрямком ГАШ, а рівень шкільної культури є важливою складовою загальної культури.

ГАШ відкрита до змін і готова їх сприймати. Демократичні цінності повинні бути невід'ємною складовою всього шкільного життя. Всі працівники школи дослуховуються до дітей, батьків, партнерів і громади та відповідно

корегують власну практику роботи. Культура школи заохочує атмосферу креативності, ініціативи й участі, яка поширюється на організацію навчально-виховного процесу як у кожному класі так і школі в цілому. Це сприяє позитивному ставленню до школи з довірою, а учні освоюють нові вміння і здатні переносити їх на практику.

Для багатьох колег зазначені стандарти та їх тлумачення не є чимось новаторським та особливим. Історичний досвід народних шкіл в Україні говорить нам про постійний зв'язок школи та місцевої громади. Варто було б системно викласти історично набутий вітчизняний досвід щодо громадянських компетентностей саме в частині громадсько-освітніх відносин, що було зроблено іноземними науковцями, які розробляли питання створення та діяльності громадсько-активних шкіл, наповнювали змістову та смислову частину даної програми.

Концепція Нової української школи ставить за мету різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності в системі розвитку загальної середньої школи. Діяльність ГАШ органічно та діалектично вплітається в загальну канву освітянської реформи в державі.

РОЗДІЛ 4. З ДОСВІДУ РОБОТИ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ КИЇВЩИНИ ПО ПРОГРАМІ ДІЯЛЬНОСТІ ГАШ

В якості прикладів успішної та конкурентної на полі освітянському можна привести діяльність піонерів ГАШ на теренах Києво-Святошинського району, а саме Хотівського НВК (загальноосвітня школа – гімназія), який з вересня 2008 року обрав новий напрямок розвитку за моделлю громадсько активної школи. Інакше і бути не могло, адже громада села зробила все можливе, щоб створити для своїх дітей найкращі умови для навчання та виховання та ряду шкіл Бориспільського району, в якому у 2014 році було прийнято районну програму створення та діяльності громадсько активних шкіл. Діяльність зазначених закладів свідчить про те, що громадсько-активна школа є однією з найбільш ефективних моделей шкіл, здатних забезпечити конкурентоспроможність сучасних навчальних закладів.

Зокрема в Хотівському НВК були розроблені нові цілі і завдання школи, спрямовані на роботу з місцевою громадою та гуманізацію відносин із працівниками школи; на залучення членів громади до управління школою та участь школи у прийнятті рішень на місцевому рівні.

Щоб здійснити перехід до громадсько активної школи, на педагогічній раді було затверджено науково-методичну проблему, на вирішення якої працював педагогічний колектив закладу у 2009-2012 роках: «Об'єднання зусиль школи, батьків, громадськості у процесі навчання, виховання та розвитку гармонійно-розвиненої, високоосвіченої громадсько активної національно свідомої особистості». Робоча група ГАШ розробила «Проект переходу від традиційної школи до школи громадянського становлення».

У 2010 р. було створено Раду громадсько активної школи, до якої ввійшли представники всіх установ, що розташовані на території сільської ради, директор школи, координатор ГАШ, голова батьківського комітету, вчителі, учні. Згідно Положення відбувалися засідання Ради, де презентувалася модель ГАШ, заслуховувалися звіти директора про роботу

школи, розглядалися питання проведення місячників по благоустрою, організація та проведення загальносільських свят – екологічного свята «Паросток», Фестивалю «Древо Роду», присвяченого Дню села, святкування Дня Незалежності, Дня Прапора. Всі загальносільські свята проходять на території Хотівського НВК. Члени Ради ГАШ постійно запрошуються на засідання педагогічної ради.

Хотівський НВК як громадсько-активна школа неодноразово презентував свою діяльність на підсумкових районних конференціях 2009р. (Шевченко С.М. «Модель Хотівського НВК як ГАШ»), 2010р. (Шевченко С.М. «Презентація Хотівського НВК як ГАШ»), 2012р.(Зателепа Л.І. «Волонтерство як важливий компонент ГАШ»), на XIV Міжнародній виставці навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні – 2011», де педагогічний колектив посів II місце серед сільських шкіл України у всеукраїнському конкурсі для обдарованої сільської молоді «Первоцвіт», під час роботи якої відбувалося презентація «Супровід та підтримка обдарованих дітей в Хотівському НВК як громадсько активній школі»).

З 2012/2013 н.р. педагогічний колектив Хотівського НВК працює над реалізацією науково-методичної проблеми «Шкільна культура як важливий компонент оцінювання якості діяльності громадсько активної школи згідно з Міжнародними стандартами»

Протягом декілька навчальних років проводились шкільні навчальні семінари за участі наукового співробітника Інституту педагогіки НАПН України Чудакової В.П. («Психолого-організаційна технологія формування готовності педагогів до інноваційної діяльності в ЗНЗ»).

На найближчі роки визначена тема співпраці з лабораторією управління освітніми закладами Інституту педагогіки НАПН України: «Забезпечення ефективності управління через запровадження інноваційних технологій з проблеми формування освітнього середовища громадсько-активної школи»

Протягом року, з метою позитивної динаміки вищеназваних відносин, формування позитивного іміджу та сталого авторитету школи, створено ряд проєктів спільно з Всеукраїнським фондом «Крок за кроком».

Прийняття районної програми громадсько-активних шкіл у Бориспільському районі надало поштовх до активізації діяльності закладів освіти, сприяло значному поліпшенню партнерських відносин з місцевими громадами та органами місцевого самоврядування. З 2012 року до суспільного руху ГАШ приєдналося –Великоолександрівська, Дударківська, Кіровська ЗОШ І-ІІІ ступенів, а в 2013 році долучилися Глибоцька, Гнідинська, Ревнівська, Мирненська, Іванківська, Сошниківська, Процівська ЗОШ, Щасливський НВК.

За останні роки проведено три навчальні сесії (на базі КОШОПІК) та три методичних семінари-практикуми (Дударківська, Кіровська, Іванківська ЗОШ), також спільно з Всеукраїнським фондом «Крок за кроком» 16 керівників закладів освіти Бориспільського району взяли участь в семінарах-презентаціях проєкту «Розвиток громад в Україні шляхом впровадження Програми «Школа як осередок розвитку громади». З метою подальшого розвитку Програми обрано серед шкіл України саме 5 шкілоблесті - Бориспільського, Макарівського та Ставищенського районів.

На Всеукраїнському рівні залучено Гнідинську ЗОШ І-ІІІ ступенів імені Петра Яцика, яка виграла грант на впровадження проєкту «Герої не вмирають» Мета даного проєкту було встановлення в селі Гнідин меморіального пам'ятника на місці загибелі Героя Небесної Сотні, Героя України, львів'янина Юрія Тарасовича Вербицького. Школа спільно з місцевою громадою, бізнесовими та громадськими структурами зібрала необхідні кошти для реалізації проєкту. Урочисте відкриття пам'ятника відбулося за участю значної небайдужих людей не тільки з Гнідина, але з багатьох населених пунктів району.

Відзначені в області проекти Кіровської ЗОШ І-ІІІ ступенів «Молодь прагне бути здоровою», Процівської ЗОШ І ступеня «Шануймося, бо ми українці» та «Для громади суперклас – буде все гаразд у нас».

На даний час ГАШ до мережі реально (наявні проекти, плани впровадження програми, нормативні документи) включилися в роботу 11 ЗНЗ, впроваджено 18 проектів ГАШ за напрямками: демократизація, партнерство, волонтерство.

ВИСНОВОК

З метою виховання молодшої людини майбутнього повноправного громадянина держави роль громадянської освіти є вкрай важливою. Суспільство на сучасному етапі свого розвитку потребує нових ідей, задумів, проектів, реалізація яких не можливо без всебічно ерудованої, компетентної та вихованої особи, якій під силу реалізувати ті ідеї, наміри, проекти. Шлях у цивілізаційну площину є складним та тривалим, для України, не всі країни вірять у наші прагнення крокувати поруч з ними та виконувати свою місію, вносити свій практичний внесок у спільне європейське та світове майбутнє. Напевно ми самі винуваті у подібному відношенню до нас. Нинішньому поколінню варто зробити все, щоб віра та надія стала реальністю. Освіта може стати локомотивом змін та потягом до європейської та світової спільноти. Стале громадянське суспільство повинне мати покоління людей з умінням жити в нових умовах та реаліях, розрізняти правду від імітації правди, чесно відстоювати свої погляди та жити у дружбі з законом та нормами суспільної моралі.

Школи змінюються, нові підходи задекларовані новим освітнім законодавством матимуть свої плоди, не завтра, можливо пізніше, але успіх буде. Одним з напрямків діяльності шкіл є ГАШ, школа, в якій громадянська освіта, виховання конкурентної особистості повинно стати пріоритетним завданням. Громадсько-активна школа – це звичайна школа, де є спільні переконання щодо освіти як процесу, що відбувається впродовж усього життя і повинен бути доступний для кожного члена громади, незалежно від його/її віку, спільні переконання щодо виходу школи із своєї традиційної ролі та бачення її доступності протягом семи днів на тиждень, участі в управлінні інших членів громади, доступності шкільних ресурсів для всіх членів громади, спільний голос у визначенні потреб та ресурсів громади, можливість для батьків бути залученими до процесу прийняття рішень щодо якості освіти для їхніх дітей та участі у житті школи визнання ролі усіх

членів громади в освіті та розвитку громади, покращенні життя для кожного члена громади.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волченко Л. Управління громадсько-активною школою. Директор школи.-2010, червень.-С.46-55.
2. Громадсько-активні школи в Україні: кроки до дій: Посібник зі створення та управління громадсько-активною школою. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком». К.СПД ФОП Парашин К.2008.С -164
3. Громадянська освіта: методичний посібник для вчителя. р.І. К.2008.С.10-14.
4. Добродєва О. Організаційно-методичні засади створення ГАШ. Завуч, 2009, жовтень. С.18-22.
5. Неруш Н. Супровід та підготовка обдарованих школярів у громадсько активній школі». Директор школи, ліцею, гімназії. № 3.-2011. С.66-69.
6. Міжнародні стандарти діяльності громадсько-активної школи. Програма «Школа як осередок розвитку громади» Всеукраїнський фонд «Крок за кроком». К. 2008. С.18-36.
7. Концепція «Нова українська школа» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>
8. Let's explore Europe! European communities. Luxembourg, 2008.

ДОДАТКИ

Додаток 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

спільним рішенням педагогічної
ради та ради школи
Святопетрівської
загальноосвітньої школи І-ІІІ ст.
Києво-Святошинського району

**Програма діяльності школи сприянню розвитку громад –
громадсько-активної школи (ГАШ) на базі Святопетрівської
загальноосвітньої школи І-ІІІ ст.на 2018-2022 роки**

Вступ

Створення громадсько-активних шкіл (ГАШ) стало відгуком суспільства на потребу активізації спільної діяльності місцевих громад та освітянських установ на вирішення нагальних питань, пов'язаних із забезпечення всіх суспільно-економічних та соціальних сфер життєдіяльності, в тому числі реалізації концепції навчання впродовж всього життя.

Філософська основа цієї концепції зародилось на початку ХХ століття, але справжній рух щодо перетворення школи на освітньо-громадський центр розпочався в 1935 році у м.Флінт штату Мічиган США. Сьогодні в рамках руху сприяння розвитку громад працюють тисячі шкіл у 85 країнах світу.

В Україні цей важливий напрямок розвитку ГАШ зародився у 2003 році. Реалізація даної програми стала можливою за підтримки Всеукраїнського фонду “Крок за кроком”, Фонду Чарльза Стюарта Мотта та Міжнародного фонду „Відродження“.

Важливість та об'єктивна необхідність зазначеного руху полягає в тому, що школа зі своїм потужним людським потенціалом та матеріально-технічними ресурсами реально спроможна підтримати, а на певних напрямках ініціювати та очолювати важливі сфери діяльності місцевої

громади, спрямовані на залучення мешканців до процесів прийняття виважених рішень щодо майбутнього цих громад зокрема та суспільства в цілому.

Святопетрівська ЗОШ І-Шст. підтримує партнерські відносини з органом місцевого самоврядування, громадськими організаціями, співпрацює з батьківською громадськістю.

З метою позитивної динаміки вищеназваних відносин, створення позитивного іміджу та сталого авторитету школи, створена дана програма.

Термін дії програми складає 5 років.

Розділ 1. Мета програми

Дана програма розроблено з метою:

- розвитку сталих партнерських зв'язків між школою та громадою ;
- розробки та практичної реалізації програм, спрямованих на вирішення проблем і задоволення потреб місцевих громад;
- сприяння активізації громадян та їх активної участі в суспільну житті громад;
- реалізації концепції навчання впродовж всього життя;
- широкого залучення батьківської громадськості до процесу прийняття рішень щодо якості освіти дітей та участі в житті школи;
- залучення до співпраці ділових кіл, бізнес-структур, підприємців, розташованих на території місцевої громади;
- становленню громадянського суспільства в цілому.

Розділ 2. Учасники програми

Учасниками програми можуть бути:

- колектив Святопетрівської загальноосвітньої школи, члени учнівського самоврядування, представники батьківської громадськості;
- органи місцевого самоврядування;
- державні та приватні підприємства, ділові та бізнесові структури;
- молодіжні та громадські недержавні організації, представники профспілкових організацій, релігійні громади.

Рішення про участь у роботі в рамках даної програми приймається на розширеному засіданні педагогічної ради, за участю всіх зацікавлених сторін.

Розділ 3. Органи управління ГАШ

З метою розробки відповідної організаційної структури управління та координації спільних дій, з метою ефективної реалізації визначених напрямів діяльності та проектів, створюються рада ГАШ, яка складається від 7 до 11 осіб. До складу ради входять також директор закладу та координатор роботи ГАШ. Рада ГАШ є виборчим органом. Делегування до роботи в раді відбувається на зборах педагогічного та учнівського колективів, батьківських зборах. На установчій конференції обираються представники від громади.

Голова обирається на організаційному засіданні новобраної ради ГАШ.

З метою максимального залучення зацікавлених до співпраці школи та громади в системі роботи ГАШ, можливе створення робочих груп, які будуть працювати як постійно, так і на тимчасовій основі на період реалізації окремих проектів.

З метою аналізу роботи, координації спільних дій, внесення коректив та наступного планування щорічно проводиться шкільна конференція за участю представників органів місцевого самоврядування, громадських, бізнесових, релігійних та інших зацікавлених сторін, які беруть участь в реалізації даної програм

Розділ 4. Основні напрями діяльності ГАШ та очікувані результати

Діяльність громадсько-активних шкіл здійснюється за напрямами:

- створення системи виявлення, відбору та становлення соціально активної молоді, формування активної громадянської позиції та можливостей стати конкурентноздатними в сучасному суспільстві;
- формування позитивного іміджу школи шляхом удосконалення управлінської діяльності, науково-методичного та інформаційного забезпечення, впровадження інноваційних освітніх програм, підвищення рівня надання освітніх послуг;

- розширення послуг на базі школи відповідно до моделі та напрямів діяльності ГАШ, використання ресурсів школи в інтересах всіх мешканців громади, реалізація спільних проектів;
- забезпечення соціальної інклюзії шляхом доступу до якісної освіти всіх учасників навчально -виховного процесу, незалежно від їх походження, релігійних вподобань, етнічного та соціального статусу, стану здоров'я, в тому числі дітей шкільного віку з фізичними вадами;
- активізація волонтерського руху шляхом надання освітніх, соціально-побутових послуг, підтримки реальних справ кожної громади;
- поліпшення матеріально-технічної бази, отримання реальної допомоги від місцевої громади, бізнесових структур, підприємств, окремих громадян.

Розділ 5. Законодавчо-нормативна база програми

Дана програма розроблена у відповідності до наступних законодавчо-правових документів:

- Конституції України, ст.53;
- Національної доктрини розвитку освіти України;
- Закону України „Про Освіту“
- Положення про піклувальну раду;
- Наказу МОН України № 772 від 17.06.2013р., „Про затвердження орієнтовних критеріїв оцінювання діяльності дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладів“;
- Наказу МОН України №178 від 23.03.2005р. „Про затвердження Примірного положення про порядок звітування керівників загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів перед педагогічним колективом та громадськістю“.

Розділ 6. Прикінцеві положення

Дана програма подається на розгляд профільної комісії та сесії Святопетрівської сільської ради, затверджується спільним рішенням

педагогічної ради та ради школи, інформується відділ освіти Києво-Святошинської райдержадміністрації щодо діяльності школи в рамках даної програми, широко інформується місцева громада як через засоби масової інформації так безпосередньо через учасників програми.

Тексти і завдання для читання та аудіювання.**Тема «Let's explore Europe!»**

(Нижче подані тексти та завдання, які можливо використати на бінарному уроці. Наприклад англійська мова, історія та географія).

The continent of Europe. A little bit of information.**Common information.**

Europe is one of the world's seven continents. The others are Africa, North and South America, Antarctica, Asia and Australia/Oceania.

Europe stretches from the Arctic in the north to the Mediterranean Sea in the south, and from the Atlantic Ocean in the west to the Ural mountains in the east. It has many rivers, lakes and mountain ranges.

The highest mountain in Europe is Mount Elbrus in the Caucasus Mountains. Its highest peak is 5 642 metres above sea level. The highest mountain in western Europe is Mont Blanc, in the Alps, on the borders between France and Italy. Its summit is over 4800 metres above sea level.

Task I. Answer the following questions.

1. How many continents are there on the planet?
2. Can you describe the geographical location of Europe?
3. What is the highest mountain in Europe? Where is it situated?
4. Which summit is over 4800 metres above sea level?

Task II.

1. Compose the describing about the geographical location of Ukraine.

About rivers in Europe.

One of longest rivers is the Danube. It rises in the Black forest region of Germany and flows eastwards through Austria, Slovakia, Hungary, Serbia, Croatia,

Bulgaria, Moldova and Ukraine to Romania, where it forms a delta on the Black Sea coast. In all, it covers a distance about 2 850 km.

Other big rivers include the Rhine (1 320 km long), the Elbe (about 1 170 km), the Loire (more than 1 000 km). Can you find them on a map?

Big rivers are very useful for transporting things. All kinds of goods are loaded onto barges that carry them up and down the rivers, between Europe's ports and cities.

Task I. Answer the following questions.

1. What is the longest river of Europe?
2. How many countries does it flow through? Try to find them on the map.
3. What rivers can you mention in Europe else?
4. What rivers in Ukraine can you show on the map?
5. What way can we use the rivers by?

Task II. Find the English equivalents.

Найдовша річка, протікати через, Чорноморське узбережжя, бути дуже корисним, знайти на карті, вверх та вниз.

Task III. Compare the rivers in Ukraine and in Europe. (Use the map).

European lakes.

The largest lake in Europe as a whole is Lake Ladoga. It is located in northwestern Russia and it is the 14th largest lake in the world. Its surface covers an area of 17 700 square kilometers (km²).

The largest freshwater lake in western Europe is Lake Geneva, also in the Alps. It lies between France and Switzerland, goes as deep as 310 metres and holds about 89 trillion litres of water.

Now about Balaton, the largest lake in central Europe, in Hungary. It is 77 kilometres long and covers an area of about 600 square km.

Northern Europe has even bigger lakes, including Saimaa in Finland (1 147 km²) and Vanern in Sweden (more than 5 500 km²).

Task I. Answer the following questions.

1. What is this text about?
2. What lake is the 14th largest lake in the world?
3. We sailed the world's
4. What lake is bigger: Saimaa or Vanern?
5. What lake is located in the Alps?

Task II. Retell the text.

The sea.

Europe has thousands and thousands of kilometres of coastline, which nature has shaped in various ways. There are tall rocky cliffs and beaches of sand or colourful pebbles.

In Norway, glaciers have carved the coast into valleys called fjords. In some other countries, the sea and wind pile up the sand into dunes. The highest dune in Europe (117 metres tall) is the Dune du Pyla, near Arcachon in France.

The sea is important for people. For example the Mediterranean was so important to the Romans that they called it *Mare nostrum* 'our sea'. Down through the centuries, Europeans have sailed the world's oceans, discovered the other continents, explored them, traded with them and made their homes there.

Task I. Answer the following questions.

1. How many seas in Europe can you find on the map?
2. What countries are washed by them?
3. In what country are there fjords?
4. Why do you think that seas are very important for people?

Task II. Fill in gaps. (Use the text).

1. There arerocky cliffs and beaches ofor colourful pebbles.

2. In other countries, the sea and wind the sand into dunes.
3. The sea important.....people.
4. Europeansthe world's oceans, discovered the other.....explored them,traded them and made their homes there.

Getting around.Tunnels and bridges.

Did you know that railways were invented in Europe? In was in England that George Stephenson introduced the first passenger train in 1825. His most famous locomotive was called 'the Rocket' and it reached speeds of more than 40 kilometres per hour (km/h) – which was really fast for those days.

Today, Europe's high-speed electric trains are very different from those first steam engines. They are very comfortable and they travel at speeds of up to 330 km/h on specially built tracks. More tracks are being built all the time, to allow people to travel quickly between Europe's big cities.

Roads and railways sometimes have to cross mountain ranges, wide rivers or even the sea. So engineers have built some very long bridges and tunnels. The longest road tunnel in Europe is the Laerdal tunnels in Norway. It is more than 24 km long and was opened in November 2000.

The longest railway tunnel in Europe is the Channel Tunnel. It carries Eurostar high-speed trains under the sea between Calais in France and Folkestone in England, and it's more than 50 km. long.

The highest bridge in the world (245 metres tall) is the Millau Viaduct in France, which was opened in December 2004. Two of the largest bridges in Europe are the Oresund road and rail bridge (16 km long) between Denmark and Sweden and the Vasco de Gama road bridge (more than 17 km long) in Portugal.

It was named after a famous explorer.

Task I. Choose the right answer.

1. The first railways were invented in

- a) France, **b) England,** c) Italy
2. George Stephenson introduced the first passenger train in
a) 1825, b) 1835, c) 1845
3. The train reached speeds of more than
 a) 35 km/h **b) 40 km/h** c) 45 km/h
4. The longest road tunnel in Europe is in
 a) Sweden b) Finland **c) Norway**
5. Laerdaltunnel was opened in
 a) September 2000 b) October 2000 **c) November 2000**
6. The longest railway tunnel in Europe is the Channel Tunnel is
 a) more than 40 km long **b) more than 50 km long**
 c) more than 60 km long.
7. The highest bridge in the world is
 a) 235 m. long **b) 245 m. long** c) 255m. long.
8. Vasco de Gama is
 a) a famous writer b) a famous actor **c) a famous explorer.**

Task II. Make sentences with the following words..

1. To be invented, to be called, to be comfortable, to be built, to be different, to be opened.

Climate and nature.

Most of Europe has a 'temperate' climate – neither too hot nor too cold. The coldest places are in the far north and in the high mountains. The warmest places are in the far south and south-east. The weather is warmest and driest in summer and coldest in winter.

Now the climate is changing. Climate change is a world-wide problem that can only be solved if all countries work together.

Wild animals in cold regions usually have thick feathers to keep them warm, and their coats may be white to camouflage them in snow. Some spend the winter sleeping to save energy.

Many species of birds live on insects, small water creatures or other food that cannot easily be found during cold winter months. So they fly south in the autumn and don't return until spring.

Task I. Write all degrees of comparison of the adjectives.

.....,, (the) coldest;

far,;

high,;

.....;

....., shorter;

useful;

.....; cooler;

delicious,;

.....;; (the) warmest.

Task II. Fill in gaps.

1. The places are in the far north and in the high mountains.
2. Climate change is a world-wide that can only if all countries work together.
3. They fly south in the autumn and don't until spring.
4. Flowers open, bees carry pollen one plant another.
5. In mountain regions, farmers move their up into the high meadows.

6. Many delicious fruits ripen.....this timethe year.

(At, return, coldest, cows, problem, to, be solved, from).

Task III. Ask as many questions as you can.

Some birds travel thousands of kilometres to spend the winter in Africa.

Farming

On high mountains and in the far north of Europe, farming is impossible because it is too cold for crops to grow. Evergreen trees such as pines and firs can survive cold winters and cover the coldest places with forests.

Further south most of land is suitable for farming. It produces a wide variety of crops including wheat, maize, sugar beet, potatoes and all sorts of fruit and vegetables.

Where there is plenty of sunshine and hardly any frost farmers can grow fruit such as oranges and lemons, grapes and olives. Grapes are used to get the juice, which can be turned into wine.

Grass grows easily where there is enough rain. Many European farmers keep animals that eat grass – such as cows, sheep and goats. They provide milk, meat and other products like wool and leather.

Many farmers also keep pigs and chickens. These animals can be raised almost anywhere because they can be kept indoors and given specially prepared feed. They can provide not only meat but eggs too.

Task I. Answer the following questions.

1. Where is farming impossible and Why?
2. What kinds of crops do the European farmers produce?
3. What are the main reasons to grow fruit such as oranges and lemons, grapes and olives?
4. What animals like eating grass and what do they produce?

Task II. Compose the sentences.

1. The, used, get, grapes to, juice, are.
2. They, meat, not, too, provide, but, only, can, eggs.
3. Such, pines, cold, survive, evergreen, as, firs, can, trees, and, winters.

A journey through time.

Over thousands of years, Europe has changed enormously. It is a long and fascinating story! So here are just some of highlights.

The Stone, Bronze and Iron Ages.

The earliest Europeans were hunters and gatherers. On the walls of some caves they made wonderful paintings of hunting scenes. Also they learnt farming and began breeding animals, growing crops and living in villages. They made their weapons and tools from stone.

Several thousand years BC (before the birth of Christ), people discovered how to get different kinds of rocks in a very hot fire. Bronze – a mixture of copper and tin – was hard enough for making tools and weapons.

Later, an even harder metal was discovered: iron. The best kind of metal was steel, which was strong and didn't easily break, so it made good swords.

Antient Greece.

In Greece about 4000 years ago, people began to build cities. At first they ruled by kings. Later, around 500 BC, the city of Athens introduced 'democracy' – which means 'government by the people' (the men of Athens took decision by voting). So democracy is an important European invention that spread around the world.

We can mention also some of the other things the ancient Greeks gave us. They include:

- wonderful stories about gods and heroes, wars and adventures;
- the Olympic Games;
- well-designed theatres and great writers whose plays are still performed today;

- teachers like Socrates and Plato, who taught people how to think logically;
- mathematicians like Euclid and Pythagoras, who worked out many rules in maths;
- scientists like Aristotle (who studied plants, animals and so on).

The Roman Empire.

Rome started out as just a village in Italy. But the Romans were well organized, their army was good at fighting and they conquered all the lands around the Mediterranean. Eventually the Roman empire stretched all the way from northern England to the Sahara Desert and from the Atlantic to Asia.

Here are some of the things the Romans gave us:

- good straight roads connecting all parts of the empire;
- beautiful houses with courtyards and mosaic;
- strong bridges and aqueducts (for carrying water long distances);
- new building materials (cement);
- new weapons;
- great writers like Cicero and Virgil;
- the Roman system of law, which many European countries still use today.

Task I. Fill in gaps.

1. Bronze was hard enough..... making tools and weapons.
a. to b. for c. of.
2. Democracy means 'government the people'
a. for b. to c. by.
3. So democracy is an important European invention that spread the world.
a. around b. in c. by.
4. Euclid and Pythagoras worked many rules in maths.
a. on b. with c. out.
5. The Roman army was good fighting.
a. in b. at c. to.

The Middle Ages.

When the Roman Empire collapsed, different parts of Europe were taken over by different peoples. For example the Celtic peoples lived in many parts of Europe before Roman times. Their descendants today live mainly in Brittany (France), Cornwall (England), Galicia (Spain), Ireland, Scotland and Wales.

The Germanic peoples consist of different groups.

The Angles and Saxons moved to England and ruled it until 1066. The Franks conquered a large part of Europe, including France. The Goths set up kingdoms in Spain and Italy. The Vikings lived in Scandinavia.

The Normans were Vikings who settled in France (in the area called Normandy) and then conquered England in 1066. A famous tapestry shows scenes from this conquest. It is kept in a museum in a museum of Bayeux.

The Slavs settled in many parts of eastern Europe and became the ancestors today's Slavic-speaking peoples, including Ukrainians.

The Magyars settled in the Carpathian Basin in the 9th and 10th centuries, they founded the kingdom of Hungary in the year 1000. They live also in other neighbouring countries.

During the Middle Ages there were many wars. To defend themselves from attack, kings and nobles lived in strong castles, with thick stone walls.

Christianity became the main religion in Europe during the Middle Ages, and churches were built everywhere. Some of them are very impressive – especially the great cathedrals.

Monks were involved in farming and helped develop agriculture all over Europe. They also set up schools and wrote books. Their monasteries often had libraries where important books from ancient times were preserved.

The Renaissance.

During the Middle Ages, most people could not read or write and knew only what they learnt in church. Only monasteries and universities had copies of the books the ancient Greeks and Romans had written. In the 1300s and 1400s students began rediscovering the ancient books. They found there great ideas and knowledge and began to spread them.

Educated and wealthy people could buy books –especially after the invention of printing in Europe (1445). They fell in love with ancient Greece and Rome. They began to rebuild their homes in the Roman’s style, paid talented artists and sculptors to decorate them with scenes from Greek and Roman stories.

It was a period of beauty and wisdom. The Renaissance gave the world:

- great painters and scuiptors such as Michelangelo and Botticelli;
- talented architects like Brunellschi;
- the inventor and artist Leonardo da Vinci;
- scientists such as Copernicus and Galileo;
- beautiful buildings such as the castles;
- a new interest in what human society can achieve.

Task I. Match.

1. the descendants	1. величні замки
2. to conquer	2. давні часи
3. To settle	3. відкривати школи
4. the neighbouring countries	4. предки
5. thick stone walls	5. товсті кам’яні стіни
6. the great cathedrals	6. завоювати
7. to set up schools	7. оселятися
8. the ancient times	8. сусідні країни.

Task II. Correct the mistakes.

1. During the Middle Ages, most people **can** not read or write and knew only what **their** learnt **at** church.
2. They found there great ideas and **knowledges** and **begans** to spread them.
3. **Their** fell **to** love with ancient Greece and Rome.
4. It **were** a period of beauty and wisdom.

СЦЕНАРІЙ

Проведення шкільного інтелектуального турніру « Ерудит 2018»

Номінація : «Англійська мова»

Учасники - учні 6-10 класів.

Мета: *Навчальна:*

- підтримка сталого інтересу до вивчення англійської мови;
- ознайомлення з історичними традиціями англомовних країн;
- запровадження нетрадиційних форм та методів позакласної роботи з англійської мови.

Розвиваюча:

- розвивати в учнів навички усного та писемного мовлення,
- розширити лінгвістичний та краєзнавчий кругозір;
- тренувати мовленнєву реакцію учнів, логічне висловлювання та здогадку.

Виховна :

- формування толерантного ставлення до співрозмовників;
- виховувати почуття командної роботи в умовах різновікових груп.

Методичне забезпечення: Англомовна преса; тематичні картки, фотографії, роздатковий матеріал.

Міжпредметні зв'язки: Історія, географія.

Завдання I.

The questions:

1. What river does London stand on? (**The Thames**).
2. What is the America's symbol of Freedom? (**The Statue of Liberty**).
3. What is "Penny Black"? (**The stamp**).
4. Who is the head of the state in Great Britain? (**A monarch**).
5. Whose portraits are printed on American dollars? (**American presidents**).
6. At first Native Americans were called... (**Indians**).
7. What animal is the symbol of the English strength and power (**lion**).
8. Who was the first American president? (**G. Washington**).
9. How many countries does the UK consist of? (**4 countries**).
10. What is the flag of the USA called? ("**Stars and Stripes**").
11. Who is the head of the state and government of the USA? (**The President**).
12. What river is the capital of the USA situated on? (**The Potomac**).
13. How many states are there in the USA? (**50**)
14. When is the Thanksgiving Day celebrated? (**On the fourth Thursday of November**).
15. It is the world's largest island and its smallest continent. (**Australia**).
16. What is the name of the most famous clock in Britain? (**Big Ben**).
17. What does Washington, D.C. mean? (**District of Columbia**).
18. What state does the capital of The USA belong to? (**no one**).

Завдання II.

- 1. What is the capital of Scotland?**
A. **Edinburgh**, B. Swansea, C. Cardiff.
- 2. What is the emblem of England?**
A. Tulip, **B. Rose**, C. Daizy
- 3. What is Wimbledon associated with?**
A. Soccer, **B. Tennis**, C. Basketball.
- 4. What is the Union Jack?**
A. hymn, B. Emblem, **C. flag.**
- 5. What is the capital of Wales?**
A. Edinburg, B. Swansea, **C. Cardiff**
- 6. Where does the queen live?**
A. **Buckingham Palace**, B. The Palace of Westminster, C. Downing st.,10
- 7. Where is an exhibition of wax figures?**
A. London Art Gallary, **B. Madame Tussaud's**, C. Louvre
- 8. What is the national sport in America?**
A. Soccer, B hockey, **C. baseball.**
- 9. What is the official national symbol of the USA?**
A. Lion, B. Tiger, **C. eagle.**
- 10. How old is London?**
A. **2000 years old**, B. 1500 years old, C. 1200 years old.
- 11. What is a traditional meal on Thanksgiving Day?**
A. Roast chicken, **B. turkey**, C. fish.
- 12. Where is Hollywood, the center of the US film business?**
A. **Los Angeles**, B. Chicago, C. Detroit.

Завдання III.

«What country are these pictures taken in?»

Do you know the places of interest of the United Kingdom, the USA, Canada, Australia and New Zealand? Let's check your knowledge. I'll show you the picture and you should name the country.

Canada:

Ottawa “Spider Structure” (National Art Gallery)?

A.

B.

C.

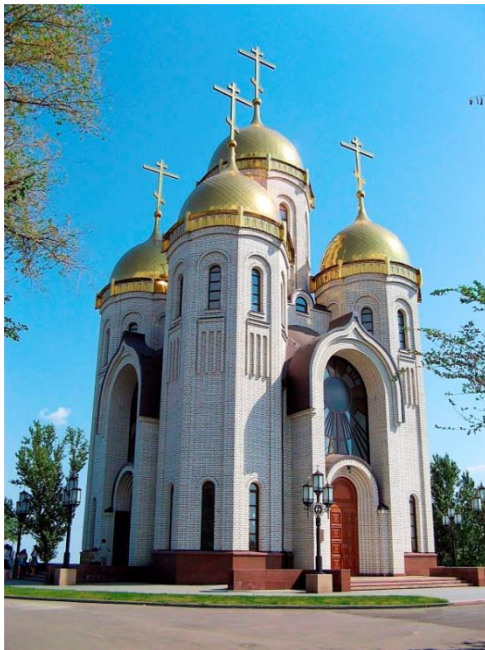

D.

Protection of the Holly Virgin Russian Orthodox Memorial?

A.

B.

C.

**Australia:
Mountain “Uluru”?**

A.

B.

C.

Sidney Opera?

A.

B.

C.

**New Zealand:
Auckland “Sky Tower”?**

A.

B.

C.

Milford Sound?

A.

B.

C.

**The USA:
The White House?**

A.

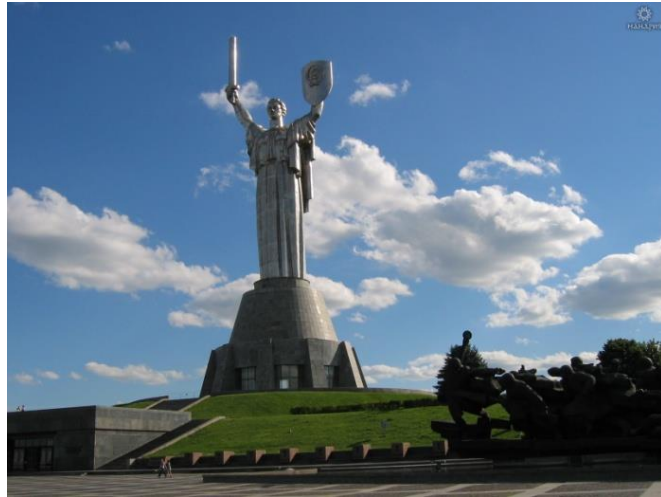

B.

C.

The Statue of Liberty?

A.

B.

C.

**The UK:
Big Ben?**

A.

B.

The Tower Bridge?

A.

B.

C.

D.

Buckingham Palace?

A.

B.

D.

Завдання IV.

What is the tallest building in the world? (Empire State Building)
Where is the residence of the American President? (White House)
What was the first university in America? (Harvard)
Who was the youngest President? (Kennedy)
Who invented the telephone? (Alexander Bell)
What tradition did pilgrims start to celebrate? (Thanksgiving Day)
Who was the first president of the United States? (George Washington)
How many stripes are there on American flag? (13)
What are the colors of the American flag? (Red, white, dark-blue)
Where is the Statue of Liberty situated? (New York)
Who built the first car (Henry Ford)

Завдання V.**How do you know the English and American literature?**

- What play belongs to W. Shakespeare?**
A. Pigmalion. **B. A dream in a summer night.** C. Tiny Tim's Christmas Carol.
- J. Swift has written many novels. One of the most interesting is...**
A. Dombey and Son B. The origin of R. Crusoe **C. Gulliver's travels.**
- One sailor had to live alone on a desert island. His name was ...**
A. Uncle Tom B. Samuel Pickwick **C. Robinson Crusoe.**
- J. K. Jerome has invented a story where one of the main character is ...**

- A. A dog** B. a cat C. a duck.
5. **“My heart in the highlands”**. Who is the author of this ballad ?
A. W. Shakespeare. **B. Lord Byron** C. W. Scott.
6. **She was a very small child** when she was sent to a school. The hard life in this school was described in her best novel. Who is the author of this novel?
A. Ch. Bronte B. W, Wolf C. J. Ostin.
7. **About what novel we are speaking about?**
A. The crystal egg B. Uncle Tom’s cabin **C. Jane Eyre.**
8. **The pen name of this well - known writer is Mark Twain . What is his real name?**
A. O. Henry B. H. Wells **C. S. Clemens**

Завдання VI.

Supply the correct form of the verbs.

1. **Mike didn’t come to see the film last night because he.....it before.**
a. saw, b. had seen, c. has seen.
2. **A cold wind for last three days.**
a. blew, b. was blowing, c. is blowing.
3. **I’ll see you in April if Iback.**
a. will come, b. came, c. come.
4. **Ouch! I my finger.**
a. have cut, b. cut, c. had cut.
5. **I haven’t been able to sleepthe last few nights.**
a. since, b. in, c. for.
6. **..... news about Jane?**
a. Are there any, b. Is there some, c. Is there any.

7. **“Whose bag is that?” “it’s”.**
a. my, b. mine, c. me.
8. I’ll see youa week.
a. in, b. after, c. over.
9. **Every day I have to look.....my sister because my mother is busy.**
a. on, b. after, c. for.
- 10.**Ella, only daughter in....family, was..... very gay and clever girl.**
a. the or a (an).
- 11.**Whatnice weather was yesterday!**
a. the, b. --, c. a.